

Gyvybės ir mirties keliu

Sausio 9 d. Vilniuje įvyko tradicinis tarptautinis pagarbos bégimas „Gyvybės ir mirties keliu“, skirtas žuvusiems Lietuvos laisvės gynėjams atminti. Devynių kilometrų bégimo trasa nusidriekė nuo Antakalnio kapinių iki Televizijos bokšto.

Jau devynioliktą kartą organizuojamame bégime tradičiai dalyvavo atstovai iš įvairių Lietuvos kariuomenės padalinii, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnai, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo, Juozo Vitkaus inžinerijos batalionų kariai, taip pat Kariņiųjūrų pajėgų, Divizijos generolo Stasio Raštikio puskarininkų mokyklos, Krašto apsaugos savanorių pajėgų (KASP) Dainavos apygardos 1-osios rinktinės, KASP Žemaičių apygardos 3-iosios rinktinės atstovai – iš viso daugiau nei 300 karių. Bégime,

kaip ir kasmet, gausiai dalyvavo Lietuvos šaulių sąjungos nariai bei Jungtinio sveikatos klubo bégikai, kurių gretose

didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo bataliono Garbės sargybos kuopos kariai, kiti svečiai.

Bégimo organizatoriai ir dalyviai pagerbė Sausio 13-osios aukų atminimą
Alfredo Pliadžio nuotr.

yra ir buvusių tremtinių.

Renginyje dalyvavo krašto apsaugos viceministras Rimas Jonaitis, Vilniaus miesto savivaldybės, Lietuvos tarptautinio olimpinio komiteto, Kuno kultūros ir sporto departamento vadovybės atstovai, Lietuvos

organizacijos komitetai, svečiai ir tarptautinio bégimo laureatai pagerbė žuvusių už Lietuvos laisvę kovojo atminimą – padėta gėlių prie žuvusių Laisvės gynėjų kapų ir prie Televizijos bokšto Memorialinės sienos.

“Tremtinio” inf.

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Dar kartą apie Holokaustą ir žydu gelbėjimą Lietuvoje

Kodėl dar kartą? Nes šia žydams ir lietuviams skaudžia tema per 70 metų labai daug pasakyta ir parašyta. Lyg ir nieko naujo ar kitokio nepasigirsta – tik pasikartojimai. Dažniausia kartojamos kraštutinės nuomonės, kad lietuvių – žydšaudžių tauta, arba esą žydai vykdė lietuvių genocidą. LGGTC vadovė Birutė Burauskaitė yra pasakiusi, kad šie metai Holokausto tyrimams bus paskutiniai. Iš kitos pusės – Seimo NSGK pirmininkas A. Anušauskas siūlo Seimui įstatymo projektą, nustatantį liustracijos pabaigą 2012 metais. Jei šios dvi „pabaigos“ sekmingai įvyktų, viešojoje erdvėje gal liktų mažiau erzelynės. Beje, ne vien nuo mūsų tai priklauso. Kol tarptautinės žydų radikalų organizacijos nesiliaus savanaudiškai eksplloatuoti „Holokausto industrijos“, sutarimo nebus, nes jų veiksmai nuolat kursto būtinė antisemitizmą ne tik Lietuvoje.

Neseniai teisingumo ministras R. Šimašius viešai pasakė, kad lietuvių nėra žydšaudžių tauta. Zurofo tipo žydų organizacijos ir net pats Izraelio preidentas Simonas Peres tuo pat užsipluolė ministrą, esą jis menkina Holokaustą, teisina nacių kolaborantus. Ministro pasisakyime to visai nebuvo. Tikrai ne lietuvių organizavo žydų žudynes, bet buvo tokiai, kurie prisidėjo. Tauta žydšaudžius smerkė, su jais žmonės nebeindravo nuo pat pirmųjų žudynių dienų. Gelbėtojų, rizikuojant savo gyvybe, buvo kur kas daugiau nei žudikų. Lietuvius trikdė tai, kad žydai pirmomis dienomis paklusniasi vykdė visus nacių reikalavimus. Nesišlėpė ir nesipriešino varomi į getus ar net prie saudymo duobiu. Kodėl?

Ivairūs žydų „centrai“ nuolat skelbia pasaulei, kad Lietuvoje nepersekojami ir nebaudžiami žydšaudžiai. Esą kai kurie iš jų net gerbia-

mi kaip tautos didvyria. Šiataip, pasiremiant KGB sufabrikuočiai neva faktais, šmeižiai partizanų vadai. Turbūt tokį laisvės kovojo įvaizdį Izraelio visuomenėje sukūrė iš Lietuvos emigravę aukštą KGB pareigūnai – žydai, patys vykdę Lietuvos gyventojų genocidą. Jie iki šios dienos Izraelyje globojami ir Lietuvos teisėsaugai nepasiekiami, kaip ir pasislėpę Rusijoje. Taigi, turime abipusį priekaištų.

Primytini reikalavimai viešai prisipažinti esant žydšaudžių tauta (arba gal kupranguariais?) ir dėl to atsiaprūnėti ir visiems vaikščioti galvą pasibarsčius pelena, tau-tai kelia natūralų ir pagrįstą šmeižto atmetimą. Juk tūkstančiai lietuvių, nepaisydami mirtino pavojaus sau ir šeimos nariams, padėjo žydams, juos gelbėjo ir priglaudė. Deja, nedaug jų pavyko išsaugoti per ilgą daugiau nei trijų metų nacių okupacijos laiką.

(keliamas į 2 psl.)

DKA štabo žūties 60 metų paminėjimas

Gruodžio 27 d. Ukmergėje paminėtos Didžiosios Kovos apygardos partizanų štabo žūties 60-osios metinės. Paminėjimas prasidėjo šv. Mišiomis Šv. Trejybės bažnyčioje. Jas aukojo partizanų kapelionas, monsinjoras A. Svarinskas. Vėliau svečiai buvo pakviesi į Ukmergės kultūros centrą. Renginį pradėjo choras „Tremtinys“, vadovaujamas J. Juodienės, kartu su susirinkusiais sugiedodamas Lietuvos Respublikos himnā.

1949 m. gruodžio 30 d. ankstų ryčių sovietinio saugumo agento „Veter“ nurodymu MGB kariuomenė apsu-po Ukmergės aps. Pabaisko valsč. Juodkiškių kaime esančią ūkininko Vagonio sodybą, kurioje įkurtame bunkeryje tuo metu buvo DKA vadas A. Morkūnas-Plienas, jo vaduotojas Vladas Ališauskas-Puškinas, kuopos vadas Bronius Medelskas-Krienas,

se išbuvo iki žūties. Po mirties A. Morkūnui-Plienui suteiktas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu. Plieno ir jo štabo žūties vietoje pastatytas paminklinis akmuo.

Didžiosios Kovos apygardos partizanų štabo žūties 60-ųjų metų paminėjimo metu kalbėjo partizanų kapelionas monsinjoras A. Svarinskas, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirmininkas plk. Jonas Čeponis, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirminkino pavaduotojas Gediminas Uogintas, ukmergėkis istorikas Vladas Kovarskas, atkurtos DKA vado Augustino Švenčionio, dėl svarbios priežasties negalėjusio atvykti į paminėjimą, mintis perdavė LPKS Ukmergės sk. pirmininkas Zigmas Vašatkevičius. Prisiminimais pasidalijo A. Morkūno-Plieno duktė Elvida Caplikienė. Minėjime dalyvavo Vyčio apygardos kariai savanoriai, Ukmergės Šaulių kuopos vadas Vincas Stankevičius, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, jų šeimų nariai, ukmergėškiai.

Minėjimo metu kalba Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis, sėdi iš kairės: B. Žilėnienė, monsinjoras A. Svarinskas, kunigas A. Ivanauskas, Z. Vašatkevičius

Juozas Grigas-Geniukas ir Bronius Dūda-Narutis. Žuvusiųjų kūnus vežimais nuvežė į Ukmergę. Spėjama, kad Plieno palaikai buvo įmesti į šulinį prie „Vienybės“ gamyklos. Atgimimo metais žuvusių partizanų palaikai buvo perlaidoti Dukstynos kapinėse.

Mūsų kraštietis A. Morkūnas-Plienas – vienas žymiausių rezistencinio partizanų pasipriešinimo organizatorių ir vadų. 1946 m. MGB infiltravus savus agentus, jo su manumo ir įžvalgumo dėka DKA B rinktinė buvo išgelbėta nuo klastingos KGB agento „Griežto“ išdavystės.

DKA vadu A. Morkūnas-Plienas paskirtas 1948 m. gegužės m., jam suteiktas kapitonato laipsnis. Šiose pareigo-

Renginio metu buvo kalbama apie prasmingesnį DKA vado A. Morkūno-Plieno atminimo įamžinimą, jo vardu pavadinant Ukmergės gatvę ar mokyklą. Aptartos galimybės buvusiam gestapo, KGB pastate – Ukmergės kovotojų už Laisvę kančios vietoje – įrengti muziejų. Pasidalinta mintis apie rezistencinės kovos Lietuvos istorijos perteikimą jaunimui, jos reikšmingumą vertybinių nuostatų formavimui sekularizuotoje šių dienų visuomenėje.

Renginio metu skambėjo „Tremtinio“ choro atliekamos Lietuvos partizanų dainos.

**Birutė ŽILĖNIENĖ,
TS-LKD PKTF Ukmergės skyriaus pirmininkė**

Dar kartą apie Holokaustą ir žydų gelbėjimą Lietuvoje

(atkelta iš 1 psl.)

Nė vienoje Europos šalyje nebuvovo tokio didelio santykinio žydų gelbėtojų skaičiaus, kaip Lietuvoje. Gaila, bet ir išžudyta jų buvo santykinai daugiausia. Kitas klausimas: ar žudė „tauta“, ar nacių zonerkomandos, padedamos sauvelės išgamų kolaborantų, kurių turėjo visos tautos.

Netrūksta ir mūsų, lietuvių, kartais prasitariančių apie visos tautos ar valstybės atsakomybę už Holokaustą. Tarsi visi, juolab viešai kalbantys ar rašantys, turėtų žinoti, kad nei nacių, nei sovietų okupacijų metais Lietuvos valstybės nebuvovo, o tauta esame mes visi, mūsų tėvai ir vairai. Negi mes kone visi dalyvavome tose nežmoniškose nacių akcijose? To net kagebistai nesiryžo sakyti. Nors per tardymus ne kartą iš jų teko girdėti, kad „litovcy vsie bandity“ – lietuvių visi banditai.

Rašyti šį straipsnį mane paskatino perskaitytas V. Mitės straipsnis „Žydų žudynės Lietuvoje: kiaulidės ir Holokaustas“ (Delfi, 2009-12-17). Autorius iš esmės teisingai nušviečia Holokausto Lietuvoje aplinkybes. Ir kolūkio kiaulidžių statybą šalia žydų žudynių vietas kitaip kaip kiauliškumu nepavadinsi. Tačiau mane, augusį žydų rėmėjų šeimoje, giliai įžeidė vienas sakiny: „Norėčiau suprasti, kas mūsų tautoje yra tokio, jog sunaikinome ištisą žydų tautinę mažumą.“ Manau, jog tai įžeidimas ir tūkstančiams žydų gelbėtojų, ne remam dėl to praradusiam gyvybę. Yra straipsnyje ir kitų netikslų to meto aplinkybių vertinimų. Gerai, kad autorius néra kategoriskas. Straipsnio pradžioje jis rašo, jog dėl Holokausto negalima kaltinti nei lietuvių tautos, nei valstybės, nes iroviečių tautos dabar niekas fašistais ar žydšaudžiais nevadina, o pabaigoje vėl kelia tą prieštaragingą klausimą.

V. Mitė rašo, jog jis nė nebūtų žinojęs, kad jo gimtojoje Linkuvos gyveno žydų bendruomenė, jei ne senelis, papasakoja, kaip kaimynas Jonas pasirodė vilkintis labai brangių paltu. Tas paltas buvės sušaudyto Joškės. Pasakojimas panašus į to meto realybę. Bet su tolimesniais autorius samprotavimais to meto įvykių liudininkai gerokai pasiginčyti arba iš visai

nesutiktų. Vienu tokiu liudininkų galėčiau būti aš. Pradėsiu kaip ir V. Mitė. Prasidėjus karui man buvo 9 metai. Amžius nedidelis, bet jau imlus naujiems išpūdziamams, ypač tokiemis kaip karas ar žudynės. Išpūdziai klostėsi iš savos patirties, tėvų ir kaimynų kalbų bei bendraklašių kaimo pradinėje mokykloje ir gimnazijoje Kaune.

Jau antrąją karo dieną nacių žvalgybos būrys sušaudė 8 kaimo vyros – sukilėlius, galbūt palaikęs juos ginkluotais bolševikų aktyvistais. Iš karto kaime išblėso vokiečių, kaip išvaduotojų, jvaizdis. Po metų, jau besimokant gimnazijoje, tėvas mane pasiūsdavo iš senamiesčio turgaus mamos padarytus maisto ryšulėlius įmesti per Vilijampolės geto tvorą ar į varomų žydų koloną. Tokių „gavrošų“ mačiau ne vieną. Todėl ir pačiam buvo drąsiau. Už šiuos darbeilius esu gavės „premijų“ – žandarų bizūnų per kuprą. O

Kartą sugavę sargybiniai pagrasino įmesti į geto teritoriją. Sakė: „Iš ten gyvas neišeisi“. Tokius paketėlius tekdaug metytis ne tik žydams, bet ir į rusų ar vokiečių belaisvių kolonas. Man tai buvo gera praktikavėliau antisovietinių laleių platinimo veikloje.

Netruko pasklisti kaime kalbos, jog mano tėvai padeda žydams. Ne jie vieninteliai. Mažiausiai dar du ūkininkai laikė žydus. Tėvas griežtai uždraudė ką nors apie žydus kalbėti. Sakė, jei sužinos gestapas, visus sušaudys. Ir tai nebuvuo tušti žodžiai. Buvo me septyni vaikai...

Kartais tam siais vakarais kieme sugirgždėdavo vežimės, suprankšdavo arkliai. Mama neleisdavo net prie lange prieiti. Kažkas ten vykdavo. Tačiau vaikai nebūtų vairais, jei sodyboje neaptiktų kas labai slepiama. Daržovių rūsyje aptikome įrengtą pirtį, kurios anksčiau nebuvvo. Bežaisdamis kluone slėpynes po šieno prantu radome slėptuvę gal dvidešimčiai žmonių.

Bet ylėjome, supratome, kam jos prireikė. Viskas buvo paruošta, bet ar panaudota pagal paskirtį ir dabar nežinau. Panašiai kaip su tuo ČŽV kaičiui prie Vilniaus.

Nacių okupacijos metu

apie savo tėvus jokiui būdu negalėčiau, nes jie visada padėdavo, kiek galėdavo, visiems į nelaimę patekusiems. Karo metu nuobado mirties belaisvių lageryje išgelbėjo du belaisvius: rusų Ivaną ir ukrainietį Vasilijų. Karui pasibai-gus priglaudė elgetaujančias dvi vokietes mergaites iš Rytpriūsių, devynmetę Ievą ir vienuolikmetę Ursulą. Jos vėliau repatriavo į Vakarų Vokietiją. O juk reikėjo maitinti ir septynis savo vaikus.

Tik atkurus Nepriklausomybę pradėta atvirai kalbėti apie lietuvių ir žydų santykį problemas. Iš pusbrolių sužinojau, kad tarp miškų esančios dėdės sodybos pašonėje buvusi iš geto „išstrauktų“ žydų stovykla. Maistas jiems buvo gaminamas dėdės sodyboje. Esą buvęs organizuotas žydų iš Vilijampolės geto persiuntimas į Rūdininkų girią. Tada atėjo galvon mintis, kad tas „gyvybės kelias“ galbūt éjo ir permano tėviškė. Gal tai mitas, gal tikrovė – visi galimi dalyviai ir liudininkai yra seniai mirę. Kita vertus, visi mitai turi tikrovės elementų.

Kalbėti apie didelę lietuvių ir žydų tarpusavio meilę būtų fariziejiška. Ir šeimoje visko atsitinka. Viena aišku – iš 500 metų bendro gyvenimo istorijos, kad vieni kitus pakentė ar toleravo gal geriau nei kaimyninėse valstybėse, kur buvo ir pagromų, ir išvarymų iš šalies. Nesantaikos katilas pradėjo kaisti 1940 metais, kai šimtai žydų jaunuolių Kaune entuziasticai sveikino okupacinę Raudonąją armiją ir mėtė Lietuvos policininkų kepures žemén. Nesantaikos katilas užvire per pirmuosius masinius trėmimus 1941-aisiais, bet tik betarpiškai tarp nukentėjusių, ir tai neilgam. Žmonės, pasibaisėjė nekaltų žmonių žudynėmis, žudikus pasmerkė.

Žydai taip pat ne šventejį, kaip ir visi žmonės, turiydū ir privalumą. Iš savo patirties galiu pateikti du pavyzdžius. Kai mane 1948 metais KGB areštavo už antisovietinę veiklą, tėvas nuėjo pas jo gelbėtą Abromą ir prašė padėti. Šis atsakė: „Ui, Jožai, čia

KGB, čia aš nieko negaliu padėti“. Pagalvoji, juk tėvui taip pat grėsė gestapas... Vorkutos lageriuose buvau visai išsekės ir patekės į lagerio ligoninę. Laimei, ten buvo lietuvis gydytojas Songaila iš Šiaulių, felčeris Lapėnas iš Palan-

gos ir sanitaras žydas Ziuskind iš Maskvos. Jie manė gelbėjo ir po pusės metų pasveikau. Ziuskind buvo mėlas inteligenčiškas žmogus, laigeriuose nuo 1937 metų. Stebėjomės, kad gerbė Staliną ir kompartiją, o dėl savo likimo kaltino anoniminus skundikus ir suokalbininkus. Daugiau žydų lageriuose neteko sutikti. Neteko girdėti, kad žydai būtų dirbę kasyklose ar kirtę Sibiro miškus. Tiesa, kad žydų bendruomenės žiedas kartu su lietuviu buvo ištremtas 1941 metais, bet tremtyje apie žydus nebuvuo girdėti. Kur jie déjos?

Per antrąją sovietinę okupaciją daug sugrįžusių žydų dirbo represinėse struktūrose. Keršio lietuviams už Holokaustą. Ir vėl ne žydšaudžiam, o niekuo dėtiems žmonėms. Lygiai taip pat, kaip kai kurie lietuvių nacių okupacijos metu keršio niekuo dėtiems žydams už 1940–1941 metų represijas ir trėmimus. Čia vėl klausimas, ar tokių buvo daug, ar žydai sugalvojo lietuvių trėmimus ir kankinimus kalėjimuose?

V. Mitė mini chrestomatinį jaunuolių lietuvių, su šautuvu varantį bendraklaši žydą ir jo šeimą prie sušaudymo duobės. Tai siaubinga. Bet mėnesį prieš tai tūlas žydų jaunuolis su šautuvu areštavo mylimą klasės auklėtojų ir jo šeimą, ir varė į trėmimo vagonus. Tada tai taip pat reiškė mirtį. Ar kalti jaunuoliai, ar tie, kurie įdavė jiems į rankas šautuvus? Tikriausiai kalta brutalia okupacija, kraugeriškas karas ir pragariška propaganda iš abiejų pusių, sumaišę dalies žmonių protus.

Apie šitai reikėtų galvoti tiems, kurie gimė po karo. Kerstas šlykštus jausmas, žudantis abi puses. Karas demoralizuoją ir nužmogina abi puses. Kas to neišgyveno, patarciau skaityti ne vien Vyžentalio, Zurofo ar kitokių „centrų“ mitus apie divizijas lietuvių žydšaudžių, skrajojusias po visą Europą, bet ir tokias knygas, kaip „A. Gurevičiaus sąrašai“ (1992 m.), I. Tumavičiūtės straipsnus apie Vakarų didžiosios žiniasklaidos skleidžiamas klastotes, LGGTC Holokausto Lietuvoje tyrinėjimų medžiagą ir Lietuvos žydų muziejaus renkamą medžiagą apie žydų gelbėtojus.

Pabaigai retorinis klausimas – kodėl žydai masiškai nesitraukė iš Lietuvos kartu su Raudonąja armija, kaip jie traukėsi iš Lenkijos, ją užpuolus naciams? Gal jie Lietuvėje jautėsi saugiau nei Lenkijoje ar SSRS?

Skaitytojų mintys

Nepamirškime lietuviu esą

Šalčininkiečiai, netapkite janyčarais! Daugelis turbūt jau pamiršote, ką reiškia žodis „janyčarai“. Galiu priminti – tas žodis dažnai buvo vartojamas Turkų Osmanų imperijos laikais, kada pagrobti kitų šalių vaikai buvo auklėjami atskirai nuo kitų, nuvainystės mokomi karybos „meno“, iš jų buvo sudaromi atskiri kariniai daliniai, pasižymintys žiaurumu užkariautiems kraštams.

Šiandien girdime daug paniekinių iš Lietuvos krašto – Šalčininkų. Nežinia, kas juos kursto šitiems veiksmams.

Gerbiamieji, pasižiūrėkite į pavardės šaknį ir nuėj į valstybinį archyvą susiraskite paaškinimą savo kilmei – daugumos jūsų pavardės su lenkintos pridėjus prie šakinės visokių priesagų. Jums buvo ištisus dešimtmečius kalama, kad esate lenkai. Teisingiau pasakius – sulenkinti lietuvių. Mūsų garbingos tau-tos sūnus dr. Vincas Kudirkas irgi ilgą laiką buvo lenkinamas, bet suprato esąs lietuvis.

Šiandien dažnai girdime apie daliamą lenkų kortą. Taip stengiamasi dar stipriau įtikinti, kad esate lenkai, nors jūsų senoliai, prosenoliai niekada nebuvovo. Būtų įdomu sužinoti, ar ta peršama mintis taip laisvai būtų skelbiama ir kitose valstybėse – Vokietijoje, Rusijoje, Prancūzijoje... Čia, Lietuvoje, aiškinama, kad ta karta neįpareigoja įš-davusiai valstybei. Broliai, se-sės šalčininkiečiai, tai netiesa, nes jūs jau esate surišti su ta valstybe, kuri ją išdavé.

Šiandien mes visi, gyventantys Lietuvos, suprantame, kad tai yra Lietuvos valstybė ir kad joje yra tik viena valstybinė kalba – lietuvių, ir visi dokumentai turi būti rašomi tik valstybine kalba. Šiandien jūs keliate didžiulį triukšmą, kodėl jums neleidžia gatvių pavadinimus rašyti kitos šalies rašmenimis. Ti-kiuosi, kad nuykus kur nors į kitą šalį jūsų reikalavimas užrašyti gatvių pavadinimus ne tos valstybės kalba šios valstybės valdininkams sukeltu juoką!

Klausimas kyla vienas: kodėl tos kortos dalijamos Lietuvos, Vilniaus krašte ir Vakarų Ukrainoje? Ar čia kai kurių svajotojų ateities siekis išbraukti Lietuvą iš pasaulio žemėlapio ir apkarpoti Ukrainos žemes? Ar noras atgaivinti anų laikų Unijos istoriją?

Mindaugas BABONAS

„Tremtinio“ šauksmas prieš dvidešimt metų

1990 m. „Tremtinio“ sau-
sio numerio pirmajame pus-
lapyje stambiu šriftu užrašyti
trys žodžiai:

Laisvės! Laisvės! Laisvės!

„Tremtinio“ pozicija buvo nuosekli ir tvirta

Laikraštis vienareikšmiškai pateikė GULAGo belaisvių ir Sibiro tremtinių apibendrintą požiūrį į vertybų skalę – pirm visa ko – Laisvė. Tai atitiko Tautos valią – jokių referendumų, jokių pajastalų kokiam nė Maskvos sovietė ar Kremliaus užkaboriuose apie Lietuvos „išėjimo iš Sovietų sojūzo galimybę ir sąlygas. Demokratinė Lietuvos Respublika niekada nebuvo atsisakiusi Nepriklausomybės, o brutaliai karinė okupacija nevadintina išvadavimu ar savanorišku prisijungimui prie sovietų imperijos. Išvada viena – Lietuvos Respublikos valstybingumas turi būti nedelsiant atkurtas remiantis tarptautine ir nacionaline teise. Malonai stebina ir jaudina to meto visuomenės veikėjų aiški pilietinė savivoka, ryžtas“.

Straipsnio „SOS iš imperijos okeano“ autorė Ona Balčytienė rašė apie Tautos valią ir Vakarų politikų mindžiavimą: „Šiandien viso pasaulio bangose pirmieji žodžiai – Lietuva, Baltija. Suskridę į Vilnių pulkai žurnalistų savo akimis įsitikina, kas kaip. Pakartos jie Lietuvos vardu pasauliui dar kartą, pasakys, kad mes labai trokštamė laisvės. Bet juk galime suskaidyti imperiją, sudrumsti pasaulio rimių. Gal geriau neskubėtume. (...) Taip, pasaulis mato ir girdi... Tik nesuvirpa didžiųjų pasaulio vadų širdys, kaip nesuvirpėjo 1956-aisiais dėl Vengrijos, nesuvirpėjo dėl „Prahos pavasario“, nesuvirpėjo dėl Gruzijos.“

Einame Baltijos keliu – tiesa įveiks melą

„Du didieji žmonijos budeliai – Hitleris ir Stalinas slapta susitarė pasidalyti nepriklausomas valstybes – Lietuvą, Latviją, Estiją, Lenkiją ir Rumuniją. Agresoriaus įpėdinis ir paveldėtojas (N. Chruščiovas, E.S.) viešai prieš pasaulį išpažino seniai visiems žinomą savo pirmatko nusikaltimą – laisvų Euro-

pos tautų ir valstybių paver-

gimą. (...) Ne Maskvos lyg iš-

malda numestas suklypsės ir

syruojantis ekominis sa-

varankišumas visagalio cent-

ro kontrolėje, ne Hongkongo

ar Mongolijos statuso prašy-

mas, o drąsus ir atviras, pa-

remtas tarptautine teise ir vi-

suotinai pripažintomis tautų

apsisprendimo laisvėmis rei-

kalavimas laipsniškai atkurti

nepriklausomą demokratinę

Lietuvos valstybę, – ištrau-

ka iš Jurgio Okso straipsnio

„Kelias į Nepriklausomybę.“

Tame pačiame numeryje skelbiama Raimondo Ylos informacija apie „Baltijos šalių pirmąjį tremtinių suvažiavimą“. „Suvažiavimo dokumentuose skelbiama: Mes einame Baltijos keliu! Siekiame Baltijos šalių Nepriklausomybės! Tik tiesa gali padėti įveikti melą ir naujas represijas!“

Nenutrūkstantis budėjimas laisvių ir teisių sargyboje

Sąjūdžio Seimo narys, „Tremtinio“ visuomeninis redaktorius Povilas Varanauskas apie AT veiklą: „Parlamentas sékmungai dirbs, jeigu kelios grupės apibendrins savo programas. Šiuo metu yra dvi pagrindinės programos: valdančiųjų komunistų ir Sąjūdžio. Kai kuriai apsektais jos bendros, pavyzdžiu, liečiančios Lietuvos Nepriklausomybės principą. Tačiau tuo pačiu klausimujos iš esmės ir skiriasi. Valantieji komunistai mato Lietuvos nepriklausomybę toli ir migloje, o Sąjūdis – AT kadicijos rémuose.

Sąjūdžio Kauno rinkimų štabo pirmininkas Aleksandras Ambrazevičius apie kultūros problemas: „Būtina įstatymiskai panaikinti cenzūrą, ideologinį vadovavimą kultūrai, masinės saviraiškos reglamentavimą. (...) Mokykla yra visuomenės atspindys. Kokia visuomenė – tokia mokykla. Sena mokymo sistema buvo grindžiama vulgaria politizacija, asmenybių niveiliavimu. Naujos mokyklos uždavinys – kurti, auklėti asmenybę.“

Prieš dvidešimt metų kelios problemos neprarado aktualumo ir šiandien. Daug kas keičiasi, bet esmė lieka ta pati – puoselėti ir ginti pilietines ir moralines vertynes.

Edmundas SIMANAITIS

Edmundas Simanaitis – Stasio Lozoraičio premijos laureatas

Sausio 9 d. Kauno Istorinėje Prezidentūroje buvusiam politiniam kaliniui, visuomenės veikėjui, publicistui, „Tremtinio“ bendradarbiui Edmundui Simanaičiui buvo įteikta Stasio Lozoraičio premija „Kelyje į Vilties Prezidento Lietuvą“.

Mielas Edmundai, sveiki-

name Jus ir linkime geros sveikatos, gausaus kūrybinio derliaus ir gilių įžvalgų Jūsų publicistikoje.

„Tremtinio“ redakcija

Edmundui Simanaičiui įteikta Stasio Lozoraičio premija Jono Ivaškevičiaus nuotrauka

Atšaldytas atšilimas Kopenhagoje

2009 metų pabaigoje Kopenhagoje pasaulio galvų ir pusgalvių susibėgimas mūsų planetai nuo perkaitimo „gelbėti“ prasidėjo skandalinių ir baigėsi juokingai.

Porą savaičių prieš susibėgimą kažkas įsilaužė į vieną globalistų mokslininkų elektroninį susirašinėjimą, kur užtiko faktus, kad Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) remiami „atšilimo“ aliarmininkai mokslininkai sąmoningai klastojo temperatūros duomenis.

Tad konferencija prasidėjo juokingo, „klimatgeitu“ pavadinto skandalo šešelyje. Prieš tai net ir Lietuvoje per dažnai viešumon prasiverždavo perkaitusios galvosenos apie „planetos atšilimą“ reiskiniai. Pagal šiandienių aliarmininkų „logiką“, grįžtant į planetos elgsenos istoriją, išėtų, jog Vezuvijus nebūtų prasiveržęs, jeigu Pompejos šiltagalviai būtų demonstravę reikalaudami, kad valdžia užkimštų analaikio transporto priemonių – arklių, jaučių, dramblų ir kupranugarių – „duju išmetamuosius vamzdžius“.

Ir dabar patikimiai skambėtų klimatogoriniai kaistančios Žemės gaisrininkai, jei jie Kopenhagon būtų sugužėję pėsti ir dviračiais, o ne léktuvinis, laivais, autobusais, automobiliais. Pagal jų aliarimo karštį, vien jų susirinkimo sukelta šiluma, neskaitant karštų galvų ir pusgalvių kalbų bei demonstrantų šukavimų, galėjo ištirpinti gerą gabalą netoli esančio Šiaurės ašigalio ledyno ir pakelti net Baltijos jūros vandens lygi. Kadangi klapiediečiai ir palangiškiai Kopenhagos saskrydžio metu neatsibudo jūroje beplūdriuojančiose lovose, kyla įtarimas, jog kas nors kuriais nors sumetimais per stipriai spaudo „Žemės atšilimo“ aliarimo skambučių mygtukus. Prieš 40–50 metų panašūs JTO aliarmininkai pasau-

li gąsdino Žemės atšalimą, planetos apledėjimą. Visaip bandoma žmoniją gąsdinti išspeiciant į pasaulinės baudžiavos gardą.

Vien gamtoje apsižvalgius aišku, kad planeta per milijonus metų ir šilo, ir šalo. Tačiau tai, deja, nepriklausė nei nuo automobilių, nei nuo pypkių, kurių nebuvo, dūmų. O Lietuvos žemelė gausi ir upių vagomis, ir ežerais, ir slėniais, ir kalvomis.

Tad matome, kaip didžiulės globalistų ir veiklių komunistų sukurtos piniginės organizacijos, kaip, pavyzdžiu, Jungtinių Tautų siekiant pasaulio valdžios jos kontroliuojamos žiniasklaidos (tiksliau – „žiniujos“) pagalba gali apmulkinti ne tik tamšią minią, bet ir apsišvitusius žmones.

Ne pirmą kartą apie tai rašau. Yra straipsnių ir ką tik pasirodžiuse knygoje „Priminimai bendražygiam“. Bent jau Lietuvos „žalieji“, pamatę kaip diktatūra nuterliojo Lietuvos gamtą, turėtų žinoti, kad mums visiem yra daug darbo „atauklėti“ nuo okupacijos atliekų senimą ir išauklėti jaunimą būti tikrais „žaliaisiais“: neterštai upių, ezerų, girių, vandenų pakrančių ir suprasti, kad automobilių tarša daro tik mažytėliausią įtaką Žemės klimatui. Tačiau verta ir tai (protingai!) pareguliuoti. Negi, pavyzdžiu, orui pagerinti uždarysti cheminę imonę, gaminančią gyvybę gelbstinčius ir gyvenimą (nežiūrint oro taršalų...) prailginančius vaistus? Keistoka, kad kai ore nebuvo nei pramonės, nei transporto taršalų, vidutinis žmogaus amžiaus ilgis buvo ko ne perpus mažesnis.

Kadangi aišku, kad planetos atšilimas ar atšalimas tik gal daugiamilijonine dalelyte priklauso nuo žmogaus elgesenos, paaiškėja atsakytinės klausimas: kodėl dedama tiek daug pastangų žmonėms mul-

kinti ir be saiko gąsdinti?

Atsakytinas ir pagrindinis klausimas: kodėl su klimato tvarkymu nieko bendro neturi organizacija – Jungtinių Tautų Organizacija – yra taip giliai įsivelusi į klimato kaitos reikalą? Kodėl ši sovietų ir JAV slaptų komunistų įkurtą pasaulinę nomenklatūrą taip gąsdina žmones, lyg būtų aiškiai įrodyta rytdienos klimato katastrofa? Giliau pažvelgus tai daroma dėl to, kad, kaip žvejai, kartimes kūdros vandenį badydamis suvaro išgąsdintas žuvis į bučių, suvarytų žmoniją į pasaulinės valdžios tironijos bučių. Tam JTO ir buvo sukurtas. (Žiūr. V. Bražėno 1975 m. knyga „Sąmokslas prieš žmoniją“).

Dėl to bandoma „sulyginti pasaulį“ sustabdant „teršiančių“ pažangų valstybių pramonę, kad jos būtų nusmukdytos iki Afrikos ir socializmo nualintų tautų lygio. Dabar per Tarptautinį Valiutų Fondą, perėmusi Federalinės Rezervų Sistemos pasaulinį vaidmenį, bus sukeliamos pasaulinės ekominės križės. Jos savo mastu sukelia valstybių valdžių krizes, pikestus, demonstracijas, parlamentų langų daužymus ir valstybių prasiskolinimus riaušėms išvengti.

Laičiai, šis aliarmininkų festivalis nepavyko, tik sukelė daugiau nepasitikėjimo katastrofininkais. Galiausiai daugelį galėjo prajuokinti kai kuriuose oro uostuose dėl šalčių ir sniego pūgos įstrigusius atšilimininkus. Juokas juoku, tačiau būtina apie ši nedorą Rytų ir Vakarų globalistų suokalbi tiesą skleisti plačiau. Ypač turime informuoti jaunimą, nes ateitis priklauso nuo mūsų balso kėlimo ar tylojimo.

Grįžtu prie išminčiaus įspėjimo: „Jei pamatės blogą, neisi jį sunaikinti, jis ateis ir sunaikins tave“.

Vilius BRAŽĖNAS

Iš Lietuvos kaimų istorijos

Apie 9 kilometrus nuo Vilkaviškio, prie plento į Marijampolę – Antupių kaimas. 19 amžiaus pabaigoje čia buvo pastatyta erdvė koplyčia, prieš Antrajį pasaulinį karą ketinta išteigti parapiją. 1923 m. Antupiuose buvo 12 sodybų ir 92 gyventojai, priklausė Gižų valsčiui. Gyventojai buvo pažangūs ūkininkai ir pramonininkai – augino cukrinius runkelius, laikė gerus arkliaus, geru veislių galvijus. Kaime veikė sėmenų aliejaus spaudykla, vėjinis malūnas, vežimų ir ratų dirbtuvėlė, pastatyta garinė pieninė. Greta buvo durpynas, aprūpinavęs durpėmis ne tik kaimo gyventojus, bet ir vilkaviškiečius.

Iš šio kaimo kilės Vitas Kriščiūnas, gimęs 1929 metais, man papasakojo savo šeimos istoriją. Jų buvo trys broliai ir sesuo. Tėvai šeimininkavo 25 hektarų ūkyje.

Jau pirmoji sovietų okupacija skaudžiai palietė jų giminę. 1941 m. birželį dėdė – valstybės tarnautojas Pijus Kriščiūnas, gimęs 1881 metais, gyvenės Didžiųjų Želvių kaime, netoli Vilkaviškio geležinkelio stoties, drauge su šeimyna gyvuliniu vagonu išgabentį į nežinią. Antupių Kriščiūnai atskubėjo į stotį. Jiems pavyko pasišnekėti su dėde pro vagono langeli. Dėdė prašė gerti, bet sargybai vadovavęs karininkas vandens atnešti neleido.

Dėdė Pijus Kriščiūnas nuo šeimos buvo atskirtas. Atdidurė Rešotų lagerį, kur buvo nuteistas myriop. Sušaudytas 1942 m. rugpjūčio 15 d. Krasnojarsko krašte. Žmona ir trys vaikai atsidurė Altajaus krašte, o iš ten, matyt, išgabentį į Lenos delta. 21 metų Anelė Krikščiūnaitė žuvo eida ma Lenos upės ledų aplankytį sergančią motiną, išgyvenusią kaip ir du jos sūnūs. Jie grįžo į Lietuvą.

1944 metų vasarą kunigas J. Steponavičius, sakydamas pamokslą antupiečiams, pareiškė: „Tai turbūt paskutinės šv. Mišios Antupių bažnyčioje. Raudonoji armija jau beldžiasi į Vilniaus „Aušros vartus“. Kunigas J. Steponavičius pasitraukė į Vakarus. Mirė Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Vito Kriščiūno vyresnysis brolis Liudvikas buvo Šaulių sajungos narys. 1944 metais išstojo į Vietinė rinktinę, pasitraukė Vokietijon, po karo apsigyveno Anglijoje. Atkūrus Nepriklausomybę lankėsi Lietuvoje. Dabar jau miręs. Kur kas sunesnė dailia tekojo namiškiams, pasilikusiems Lietuvoje.

Pirmais pasaulyje karas metais smarkios kautynės vyko Vilkaviškio apylinkėse. Greta Antupių nusidriekusiam Gurbšilio miške liko vokiečių ir rusų kareiviu kapinės. Tarpukario metais jas prižiūrėjo vietas Šauliai. Dabar kapinės aplieastos, miške galima ižiūrėti samanose paskendusius cementinius kryželiaus.

1944 metais frontas vėl užstrigo prie Vilkaviškio. „Jūs verčiau nesaugot namų, nes arti mūšių vietas ne saugu“, – pasakė Kriščiūnams sovietų karininkas. Tad jie išsikėlė į Baltarąjį prie Gižų. Netrukus grįžė savo sodybą rado mūšio metu supleškėjusių. Reikėjo rūpintis pasėliais. Todėl turėdavo kasdien eiti į Gižus iš pareigūnų gauti leidimą vykti prie frontėn.

Pagaliau mūšiai nuslinko Prūsijon,

Vitas Kriščiūnas Sibire

Kriščiūnų šeima 1956 metais Maklakove prie Kūčių stalo

Kriščiūnai apsigyveno Antupiuose pas Stadalnikus, kurių sodyba išliko. Stadalnikas jau buvo sovietų valdžios areštuotas, namuose gyveno tik jo žmona ir senutė motina. Areštavo ir senajį Vytautą Kriščiūną. Metus jį laikė Marijampolės kalėjime, išvežę į Rusijos lagerius, iš ten paleido. 1948 metais atvažiavo juos vežti tremtin. Paėmė iš Stadalnikų namų. Kitais metais ištrėmė ir Stadalnikų moteris. Tenjos vėliau susitiko kalėjusį Stadalniką. Drauge su Kriščiūnais „paėmė“ Krulikų šeimą ir senukus Bujauskus.

Šie netrukus tremtyje mirė badu, nes šeimoje nebuvvo darbingų... Senasis Vytautas Kriščiūnas trėmimo metu buvo išvykęs į Kauną. Nors trėmėjai žadėjo atvežti ir tėvą, bet jis taip ir liko Lietuvoje. Išidarbino Marijampolėje ir ištremtai savo šeimai padėdavo siuntiniai. Likusieji šeimos narai atsidurė Krasnojarsko krašto Maklakovo gyvenvietėje, dabar pavadinėje Lesosibirsku.

Šiuo metu Vitas Kriščiūnas su šeima gyvena Marijampolėje.

Aleksandras JAKUBONIS

Baltieji rūmai

Intensyvūs rudeninio lietaus debesys be perstojo merkė karą audrų sužalotus kaimo laukus. Atrodė, ir galė nebus debesynų griūčiai. Pamélé vakaro ūkanos atidavinėjo paskutinę vasaros šilumą ir gyviesių užvaldyti blėstančios saulės šviesos reginį.

Lininėmis marškomis uždangstytos kaimo sodybų langinės slėpė nuo pašaliečių žibalinį lempu šviesą, kad pikta akis nežvelgtų kas ten, už užlaidų, sėdi. Antroji sovietų okupacija nuslėpė kaimo kultūrinį gyvenimą, gražiai klestėjusį prieškario Lietuvoje.

– Primesta svetimų kaltė mus žeidė ir grūdino, – prisimena Menkipių kaimo senbuvė Marytė Pupkaitė. Vokietai tien. Sunku apie tai kalbėti, nes kai kas ir šiandien tvirtina: galėjo ramiai gyventi... Galėjo?

Turėjome prisiminti okupanto mums primestą „kaltę“, bet dvasioje likome ištikimi Tėvynei ir Dievui. Gal už tai lietuvių daugiausiai išskarto Sibiro miškų, iškasę amžinojo jšalo žemės būsimiems Rusijos miestų pamatams.

Mintį, kad socializmo švariomis rankomis nesukursi, ir, kad represijos – būtinas socializmo elementas, Stalinas kartojo nuolat. Tad kam spėlioti – galėjo!..

– Man éjo aštuoniolikti, kai 1946 metų vėlų rudens vakarą atėjo trys ginkluoti vyrai, vilkintys lietuvišką uniformą, molinais batais, – prisimena Marytė Pupkaitė.

Linksma, šnekus buvo Tauro apygardos 4-os kuopos vadas Adolfas Valenta-Ožys. Iš jo lūpų išgirdau apie Laisvės kovas su NKVD ir Kalvarijos stribukais. Stebino, kad yra kam pasigrumti užtiesą... Atminty išlikovado žodžiai: „Galima apmulkinti žmones trumpą laiką, dalį žmonių – visam laikui, bet negalima mulkinti žmonių nuolatos...“

Rezistencijos audros skandino bolševikinį mitą – įsiviešpataus Taika! Matėsi kas kita. Po kaimus slampinėjo nuskurę ginkluoti Kalvarijos stribokai. Neradę spintelėse „miškinį“, kišo į užančius pasigrobtas dešras, lašinius ir sodriai keikési.

Menkipių kaimo vyrai slapstėsi, kas kur. Skausmo ir sielvarto aidai garsiai nuvilnijo visame Kalvarijos valsčiuje.

– Gavé sovietinius pasus su broliu Julium grįzome iš Kalvarijos, – prisimena Marytė. Prie Prano Trūtos sodybos mus sulaikė NKVD žaliakepurių. Apsupo ir suėmė Menkipių kaimo vyrus. Vincas Rūtelionis, atrodė siaubingai. Sédėjo ant sniego sulinkęs ir vos ištarė: „Vandens!“

Cia pat kareivai Vincą ištumė į „polutarkos“ kėbulą ir išvažiavo. Greitaigrižo be jo. Baudėjai nežinia kur išsivarė Praną Trūtą, Vincą Minsevičių, Antoną Jaudegi. Pranas man paeidamas pakės. „Ieškokit Vinco Rūtelionio!“

Jau temo, už miškelio baigė degti Rūtelionio sodyba. Kitos dienos anksčiau ryta Magdė Rūtelionytė išėjo ieškoti brolio Vinco. Sniege likusios ratus provéžos Magdutę nuvedė į šileli. Kareivių pėdos ir kraujuo lašai sniege ženklinio žudynių vietą. Apkase, apmestame šakomis, Rūtelionytė rado brolio Vinco palaikus.

Kai po Rūtelionų tragedijos partizanų vadas Adolfas Valenta-Ožys paprašė Lietuvos savanorių Juozą Pupkos sodyboje įrengti slėptuvę, šeimininkas nedvejodamas sutiko. Partizanai slėptuvę įrengė kluone ir pa-

vadino ją „Baltaisiais rūmais“.

Pupkos sodyboje buvo kaimo pradinė mokykla. Net ižvalgi NKVD akis neįtarė čia esant partizanų židinio. Iš „Baltųjų rūmų“ po trumpo poilsio Juozas Lukša-Daumantas 1947 metais laimingai perėjo sieną į Lenkiją. Viešėdamas Lenkijoje Juozas Lukša domėjosi ten kovoju sių partizanų buitimis. Būrio vadu Lenkijoje paskyrė Stasi Gurevičių-Nykštuką, buvusį vadą Antaną Marcinionį-Balandį parvezdė į „Baltuosius rūmus“.

Rytojus dieną „Baltųjų rūmų“ gyventojus pasiekė nerami žinia – Juozas Pupkos sodybą apsupo NKVD su šunimis. Visame Kalvarijos valsčiuje baudėjai ieškojo vakarykščių sienos pažeidėjų. Penkiolikos partizanų būrių vos sutalpino „Baltieji rūmai“. Nerimo virpulys kamavo sodybos šeimininką Juozą Pupką. Jis nepasimetė. Žvelgdamas į sutryptą kiemo žolę, išvartytus pakuonės akmenis suprato, kokią sunkią okupanto naštą velka jo Tėvynė Lietuva. Po trijų valandų nerimo į slėptuvės angą pasigirdo sutartas bildesys. Ateitis (slapyvardis) pakelė slėptuvės dangtį ir pamatė mieią Marytės Pupkaitės veidą.

* * *

1947-ųjų birželio 13-oji į Juozą Pupkos namus atnešė baisią nelaimę. Birželio 10-ają kuopos šstabas išlydėjęs Juozą Lukšą-Daumantą planavo persidislokuoti ir „Baltųjų rūmų“ svetainę panaikinti. Tačiau paskutinieji rūmų gyventojai – partizanai B. Rutkauskas-Apuokas, T. Gurevičius-Ateitis ir A. Marcinionis-Balandis – nesuspėjo išeiti.

Kalbinau vienintelį likusį gyvą „Baltųjų rūmų“ gyventoją, partizaną Antaną Marcinionį-Balandį (jau miręs).

– Grįžęs iš Lenkijos vos tris dienas gyvenau „Baltųjų rūmų“ svetainėje. Net nesapnavau, kad mano vardo dienią suplanuota mano mirtis. Su draugais nusprendėme atšvesti Antanines, bet išėjo kitaip – draugai žuvo.

Virš lubų išgirdau keistą bildesį. Supratau, esame išduoti. Ateitis ir Apuokas ramiai miegojo. Rankas degino ginklo šaltis. Partizano priesaka kitaip galvoti draudžia...

– Antanai, tu nusišauk paskutinį, – prašė Ateitis.

– Gal pasiduodam? – ir pats išsigąsta savo žodžiu...

– Ne, – vieningai atsakė Balandis ir Ateitis.

– Sudie! – ištarė Ateitis.

Draugo šūvis suspigo ausyse. Girdejau, kaip iš jo smilkinio švokštė kraujas, ramus alsavimas virtos dusliu gargažiavimu iki paskutinio atodūsio. Tarsi iš ruko iškilo miegančios dvejų metukų dukrelės Birutės siluetas. Kas ją lankys po mano mirties? Motina Sibire. Globojas svetimi. Ją aplankau tik miegančią. Juk ir vaikus NKVD tardo.

– Lik sveikas, Antanai!

Apuoko šūvis nutraukė minties siūlą. Jo kūnas nusvirō ant mano keilių, kraujas apliejo rankas, drabuži. Į ką aš panašus! Dėl mažametės dukrelės privala gyventi. Tegu žmogžudžiai išgirsta mano dvainį riksma – žiaurumas nėra nenugalimas...

NKVD šūviai į slėptuvės angą išblaškė mintis. Renkuosi kančių vėrinį...

– Pasiduodu!..

Tardymai prasidėjo kieme smūgiais į galvą...

Albinas SLAVICKAS

Partizanų Motinos

Agota Senavaitienė

Prie Šilavoto (dabar – Prienų r.) buvusiame Pakiauliškio k. kovojo ir žuvo penki broliai ir sesuo Senavaičiai. Dar vienas brolis buvo ištremtas į Sibirą. Jų Motina nuo gyvenimo skirtos naštos išprotėjo.

Juozas (1889–1943) ir Agota (1886–~1956) Senavaičiai gyveno savo ūkyje. Nors daug žemės neturėjo, tačiau vylėsi, kad trys dukters: Anelė, Ona ir Marytė, bei aštuoni sūnūs: Vincas, Juozas, Jonas, Kazimieras, Pranas, Povilas, Antanas, Mataušas, susirras vietą gyvenime. Vieni mokėsi amato, kiti dirbo žemę, eiginiai. Tėvelis Juozas, tenukės 53 metų, mirė dar voikietmečiu, palaidotas Prienų kapinėse. Tad Motinai teko didelė ir sunki našta.

1944 m. rugpjūtį Marijampolės apskrities Kalvarijos valsčiuje, prie pat sienos su Lenkija, Vytautas Gavėnas-Vampyras suorganizavo partizanų grandį. Veiverių valsčiuje Lietuvos kariuomenės leitenantas Alfonsas Arlauskas-Geležinis Vilkas subūrė partizanų grupę. Šilavoto apylinkių jaunimą į partizanų grupę sutelkė girininkas Vincas Senavaitis-Žaliavelnis (1923–1945). 1945 m. sausį partizanai užėmė Šilavoto miestelį. Antrą Šilavoto puolimą 1945 m. vasario pabaigoje suorganizavo Prienų būrio vadą ltn. Kuzmickas-Briedis.

Iš pradžių Vinco Senavaičio būrys slapstėsi Prienų šile, didelėje, gerai įrengtoje slėptuvėje. Pasak buvusio partizano Albino Kazakevičiaus-Zalgirio, slėptuvė galėjo talpinti 20 žmonių. Būryje buvo broliai Kazimieras ir Vytautas Urbonavičiai, Kazimieras Juočys, Kazimieras Algirdas Varkala-Zaliukas, Daumantas. Vėliau jis tapo rinktinės vadu ir tamprai bendradarbiavo su Juozu Lukša-Skimantu. Po trumppo laikotarpio grupę papildė Prienų „Žiburio“ gimnazijos gimnazistai. Žiemomis vyrai glaudėsi Prienlaukio kaime, dabar Šilavoto sen., pas ūkininkus P. Krūvelį, J. Varkalą. Slėptuvės buvo įrengtos tvartuose. Iėjimai buvo per lauko akmenų pamatus, išėmus vieną iš jų. Klebiškio kaime, savo sodyboje, partizanus slėpė Krūveliai. 1945 m. birželio 13 d. Marijampolės apskties Šilavoto valsčiuje vykusiose Vilkų-Degimų kaimo kautynėse Geležinio Vilko pulko (būsimos Geležinio Vilko rinktinės) 8-osios kuopos partizanai, vadovaujami K. Pinkartos-Dešinio, per 4–5 val. nukovė apie 70 enkavedistų; iš partizanų žuvo Vincas Senavaitis-Šiaurys,

buvęs Žaliavelnis, ir dar 5 kovojo. Sunkiai sužeistą Vinčą partizanai nutempė į sau-gią vietą ir užmaskavo tankia-me gojelyje, tačiau sugrižė po mūšio savo vado nerado. Jo palaidojimo vieta nežinoma.

Marija Senavaitytė (1921–1945) 1944–1945 m. mokėsi Prienuose, Gailestingųjų sese-lių kursuose. Į mišką pas brolius ji išėjo su medicinos krepšiu, vaistais, gydymo ir slau-gos instrumentais.

Paminklas partizanams Senavaičiams, 1995 m.

Barzdų valsčiaus LLA Suvalkų apygardos partizanų štabas suorganizavo Stirnos batalioną, vadu tapo leitenantas Vytautas Bacevičius-Algis, Vygandas. 1945 m. balandžio 13 d. Marijampolės apskrities Gudelių valsčiuje, prie Naujosios Utos, įvyko vadinos Budininkų kautynės. Jų metu sunaikinta daug enkavedistų, partizanai neteko trijų kovojo. Medicinos sesuo Marija Senavaitytė Mirta žuvo tvarstydamas sužeistąjį. Broliai Marijos ir dviejų kovojo: J. Urbonavičiaus ir J. Ulinausko, kūnus parvežė pas seserį Oną, paskui palaidojo Naujosios Utos seniūnijos Dūmiškių miške. Jau 1988 m. Marijos Senavaitytės palaikai buvo perlaidoti Šilavoto kapinėse.

Juozas Senavaitis-Senis (1912–1949) dirbo ūkyje, eiginiu, paskui išėjo su broliais partizanauti. 1948 m. susuklastotu pasu apsigyveno Kaune, tačiau buvo išduotas, suimtas, tardytas, kankintas ir nuteistas 25 metus kalėti. Žuvo lageryje 1949 m. sukilimo metu.

Jonas Senavaitis-Rainys, Vėtra (1925–1946) buvo brolio Vinco būryje. 1947 m. gegužę besiilsintis kartu su partizanu Antanu Mozūraičiu-Giriniu buvo užpulti Naujosios Utos seniūnijoje, Tarupio kaime, Deriaus sodyboje. Girinj, g. 1919 m., nukovė, Joną sunkiai sužeidė, pakeliui į Prienų NKVD ar jau būstine jaunas vyras mirė. Žuvusiuju kūnai niekinti

aikštėje, palaidojimo vieta nežinoma.

Kazimieras Senavaitis-Zuikis (1927–1946) buvo jauniausias iš brolių, dar septyniolikos tapo partizanu. 1946 m. birželį dingo bežinios.

Pranas Senavaitis-Tabokius (1917–1946) žuvo 1946 m. gegužės 4 d. Prienų šile mūšyje su Prienų NKVD kareiviais ir stribais. Tame mūšyje kovėsi ir jo brolis Juozas-Senis, tačiau jis liko gyvas. Prano kūnas buvo nuvežtas ir niekintas Prienų aikštėje. Palaidojimo vieta nežinoma.

Mataušas Senavaitis buvo ištremtas į Sibirą. Sugrižęs gyveno Šilavote, liko nevedės. Mirė, palaidotas Šilavoto kapinėse.

Povilas buvo gabus moksliams, norėjo tapti mokytoju. Baigė mokytojų seminarą, po kurio laiko atvyko dirbtį į Kaišiadorių. Buvo tikras Lietuvos patriotas, palaikė ryšius su broliais. Buvęs partizanas Antanas Lukša prisimena: „Apie tai, kad esu siunčiamas į Kaišiadorių, žinojo tik mokytojas Povilas Senavaitis. Jis buvo labai santūrus, mažakalbis, be reikalo žodžio neįstardavo, gal todėl atrodė višada susimastęs. Mokytojas, reikalui esant, sugebėdavo mokiniams daug ką pasakyti žvilgsniu, šypsena ar nutylėjimu. Jis turėjo didelės įtakos mokiniams, pelnė jų meilę ir pagarbą. Konspiracija buvo mokytojo ginklas, jis sugebėdavo neišsiduoti, tačiau išda-vystės vis tiek neišvengė: KGB smogikai ji pradėjo seksti. Penki Povilo Senavaitio broliai partizanavo Geležinio Vilko rinktinėje, sesuo Marytė buvo partizanų ryšininkė...“ Kai pasijuto sekamas, Povilui pavyko pasitraukti ir pasukti į Vilniaus kraštą. Mėtydamas pėdas įsitarbino pa-prastu darbininku. Nekūrė šeimos, nes jautė, kad bet kada gali būti suimtas. Likimas Povilui buvo gailestingas: iškentėjo savanorišką tremtį, išsislapstę, nieko neįsdave ir neatsisakė savo idealų. Povilas Vilniaus krašte ir mirė ne-sulaukęs senatvės. Jo seserys Ona ir Anelė brolio palaikus parvežė į téviškė ir palaidojo Šilavoto kapinėse.

Žuvus šešiems Agotos vakiams, o septintajį ištremus į Sibirą, namai Pakiauliškio kaime liko tušti. Senavaičiai slapstėsi kur kas galėjo, nes bijojo būti ištremti. Ių namus įkėlė gyventi svetimus žmones, laikui bégant sodybą nu-gyvenusius.

Antanas Senavaitis pasipriešinime nedalyvavo, išvyko į Mauručių kaimą ir ten gyveno. Buvo vedęs, ižykiams aprimus, sugrižo į té-

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga rengiasi pastatyti Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą Kauno buvusiose senosiose kapinėse.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, norimą paaukoti sumą per-vedsdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos DnB NORD banko saskaitą Nr. LT864010042501566754. AB DnB NORD bankas, Kauno skyrius, banko kodas AGBLLT2XXXX, SWIFT kodas, adresas: Laisvės al. 86, LT-44250 Kaunas.

Dékojame paaukojusiajai:
Genovaitė Rimkienė – 100 litų.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša

Negrijusiems

1990 m. rugsėji Komijoje, Intos mieste, vietas „Memorialo“ iniciatyva įvyko „Atminties Dienos“ minėjimas, į kurį buvo pakviestos Lietuvos, Latvijos, Ukrainos represuotų asmenų delegacijos. Mūsų delegacijai vadovavo Gediminas Trakimas, žymaus partizano Benedikto Trakimo-Genelio sūnus, kuris, kol tėvui nebubo leidžiamas išvykti iš tremties, baigė Intos vidurinę mokyklą. Delegacijos sudėtyje buvo buyę Intos politiniai kaliniai: monsinjorius Kazimieras Vasiliauskas, B. Trakimas-Genelis, Pranas Šuminskas. Pasta-rasis važiavo parsivežti tremties mirusio sūnaus palaiką, Algimą Ketvirtis iš Jonavos, gydytoja Laima Klebinskienė, Romualdas Karbauskas. Kiek prisimenu, mūsų dele-gacijoje buvo keli žurnalistai su filmavimo kamera. Dauguma važiavusiųjų vyko parsivežti artimųjų palaikų. Delegacijos sudėtyje buvo gene-rolo Jono Juodišiaus sūnus Jonas Juodišius su savo kolega skulptoriumi. Jie iš Intos išvyko į Abezė statyti paminklą. Tuo metu Intoje vyko šventinių renginiai, spektakliai, buvo atidaromos parodos. Šventinėje eisenojė dalyvavome ir mes su savo valstybine vėliava. Miesto centrinėje gatvėje buvo šventinamas paminklas „Stalino aukoms“ atminti. Jį pašventino monsinjorius K. Vasiliauskas ir pravoslavų popas Vladimiras. Po šventinių renginių grupėmis Lietuvos delegacijos nariai išsiskirstė į įvairias kapines tvarkyti bei ieškoti savo artimųjų palaikų.

Po savaitės pagrindinė mūsų delegacija vykome į Abezė, kur buvo pašventintas paminklas „Negrijusiems“, arba kitaip vadina-mas „Perskeltas kryžius“. Paminklą pašventino monsinjorius K. Vasiliauskas. Be mūsų delegacijos dalyvavo daugvie-tinių gyventojų.

(keliamo į 6 psl.)

Stanislovas
ABROMAVIČIUS

Negrīžusiems

(atkelta iš 5 psl.)

Mūsų valstybinę vėliavą teko garbė laikyti man, Romualdui Karbauskui, Latvijos vėliavą – buvusiam Intos politiniam kaliniui Alfredui Geideniui. SSRS vėliavą laikė Abezės „Memorialo“ vadovas Viktoras Aleksejevičius

Rūpintojeliu, kurį taip pat šventino monsinjoras K. Vasiliauskas. Atstatėme pirmojo lagerio kapinių paminklą. Sių metų liepą Gediminas Trakimas, lankėsiš Intoje, pasakojo, kad viskas apsemata ir iš vandens kyšo tik paminklo viršūnė...

Paminklo „Negrīžusiems“ Intoje pašventinimo akimirka. 1990 m.

Ložkinas. Jis atsivesdavo Abezės moksleivius, su jais kiek galima aptvarkydavo kapinių lauką su daugybė prikaltų sunumerotų archyvinų lentelių. Tarp kita ko, V. Ložkinas buvo atvykęs ir į Kauną, lankėsi buvusių tremtinių ir politinių kalinių klube „Tremtinys“.

Dar buvo pastatyti du masyvūs metaliniai kryžiai generalui J. Juodišiui ir profesoriui Levui Karsavinui, išrašai prie jų – anglų, rusų ir lietuvių kalbomis. Rytiniame rajone pastatėme paminklą su

Noriu atkreipti dėmesį į 2009 m. gruodžio 11 d. bendrijos „Lemtis“ publikaciją GULAGO pėdsakais. Būtent ten pateikta paminklo „Negrīžusiems“ nuotraukas su neteisinga data – 1992 metai. Paminklas pašventintas 1990 metų rugpjūčio 12 dieną.

Truputis informacijos apie Abezę. Tai senas komių kaimo pavadinimas. Pro Abezę teka upė Usa, Pečioros intakas, nuo jos pradėtas kelias į Vorkutą. Abezės lageriuose kalėjo paliege „dochodia-

ropes, vadinas „tunrnesais“, taip pat naudojamassriubai. Iš mums žinomų žmonių, kalėjusių Abezėje – monsinjoras Alfonsas Svarinskas.

Iš pačios Intos su tremtinių artimųjų palaikais buvo suorganizuoti trys lėktuvu reisai. Amžinajame išėjime mirusieji išlikę kaip šaldytuve. Gerai atsimenu, kad gydytojo Molio palaikai, kuriuos išsiuvižė jo vaikaitis, atrodė, kad jis ką tik miręs...

Romualdas
KARBAUSKAS

Naujos knygos

Knyga Klaipėdai – tarsi istorijos švieslentė

Neeilinę dovaną tėviškei 2010 metų išvakarėse padovanovo ne tik Vakarų Lietuvoje žinoma žurnalistė Gražina Juodytė. Populariausia, skaitomiausia yra jos istorinių apybraižų knyga „Klaipėdos akvarelės: namai ir žmonės“. Manykim, pirmoji, nes autore „Vakarų ekspreso“ dienraštyje kiekvieną pirmadienį spausdina visų laukiamus, humaniškumu, patriotiškumu, nekintančiomis žmogiškosiomis vertybėmis pulsuojančius tekstu, kurie į buvusių ar esamus namus ant Baltijos kranto suvadina šimtus čia gyvenusiųjų ir po platuji pasaulių karų, okupacijų blaškomų mažalietyvių, klaipėdiečių. Tai ne vien gražios gerbiamos Gražinos Juodytės širdies pastangomis, bet daugelio profesionalų – dailininkės Agnės Kanaverskytės, fotografų Liudo Damb-

rausko, Eimanto Chachlovo, Algirdo Kubaičio, Sauliaus Stonio, Vilniaus Mačiulaičio, konsultantų Zitos Genienės, Bernardo Aleknavičiaus, redaktoriaus Gedimino Gudavičiaus, vaisingais kūrybiniais ieškojimais ženklus nevienadienis leidinys. Jų vartydamas, skaitydamas džiugiai atrandi: „Pasibaigė ir Klaipėdos okupacijos. LIE-TU-VĖ-JAM! Ačiū Dievui ir žmonėms, kurių širdyse tebegyvena noro laisvėti, kūrybos, idealizmo kibirkštėlės“.

Gražinos Juodytės istorinių apybraižų knyga „Klaipėdos akvarelės: namai ir žmonės“ žavi savo reporteriškai paprastais norais – atrasti čia tebeesančių namų gyventojus ir jiems sutikus, paviešinti jų likimų vingius (be teisės ką nors teisti, spręsti ar koreguoti). Reikėtų stebeti klaipėdiškių reakciją, malonius

išgyvenimus tekstuose atrendant savo namiškius, sužinoti kaimynų gyvenimą „legendas“, išgirsti dramas, netgi tragedijas ir laimingas atomazgas, taipogi rūsčią tiesą apie „išvaduotojus“ – kankinčiojus, tikruosius šeimininkus, siuntusius į Sibiro lagerius, Macikų stovyklą ar į Vakarus, anapus Baltijos jūros. Vo- kietmetis ir rusifikacija, griuvėsiai, neteklys, kraujas, skurdas, moralinės krizės, nutautėjimas, „nudievėjimas“ – ak, šitaip nelengvas mūsų vėl nuo (tik!) 1990 metų kovo 11-osios Lietuvos valstybės gyventojų kantriai nešamas dvasinis Kryžius!

Klaipėdos žmonėms buvo dar sunkiau, bet Baltijos kranto gyventojai žavi savo stiprumu. Tai įrodo ir nauja Gražinos Juodytės knyga.

Gediminas
GRIŠKEVIČIUS

gos“, „Intaugol“ kalinių. Mitingumas buvo milžiniškas, ypač žiemą. Dirbdavo visa brigada, kasdavusi transėjas mirusiesiems laidoti. Vasarą sveikstantieji tundroje rinkdavo raudonai-rausvai žydičias žoles, vadinas „Ivančais“. Jas raugdavo statinėse, vėliau tiekavo į visus „Minlago“ lagerius. Kiti augindavo laukines

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Elena Daveikiénė-Masiulytė, g. 1927 m., rėmėja, Utenos aps. Molėtų valsč. 1945–1949 m.

Antanas Gražulis, g. 1952 m., pogr. spaudos bendradarbis, platintojas, Prienai, 1978–1990 m.

Antanas Gustaitis (po mirties), g. 1897 m., sukiliomo dalyvis, Kaunas, 1941-06-22 – 1941-06-28

Jonas Jablonskis (po mirties), g. 1906 m., sukiliomo dalyvis, Kaunas, 1941-06-22 – 1941-06-28

Antanas Jakštys (po mirties), g. 1927 m., partizanas, Šakių aps. Lukšių valsč. Tauro apyg. Žalgirio rinktinė 1944–1945 m.

Juozas Jakštys (po mirties), g. 1925 m., partizanas, Šakių aps. Lukšių valsč. Tauro apyg. Žalgirio rinktinė 1944–1945 m.

Napaleonas Kalibatas, g. 1929 m., ryšininkas, Ukmergės aps. Kavarsko valsč. 1944–1949 m.

Ona Katliorienė-Budnikaitė (po mirties), g. 1891 m., rėmėja, Ukmergės aps. Taujėnų valsč. Vyčio apyg. Šarūno, Tankisto būriai 1944–1945 m.

Jonas Tumosa (po mirties), g. 1908 m., šaulys, tautininkas, Šakių aps. Sintautų valsč. 1926–1941 m.

Povilas Tūska, g. 1918 m., partizanas, Rokiškio aps. Pandėlio valsč. Kalpoko būrys 1944–1945 m.

Leonas Ungurys, g. 1927 m., ryšininkas, Ukmergės aps. Taujėnų valsč. Stiklo būrys 1944–1945 m.

šaulys, Alytaus aps. Simno valsč. 1934–1941 m.

Marija Montvilaitė, g. 1931 m., pogr. spaudos bendradarbė, platintoja, Vilkaviškio aps. Pilviškių valsč. 1981–1987 m.

Vincenta Panzer-Džiugytė, g. 1931 m., ryšininkė, pogr. spaudos bendradarbė, Šiaulių aps. Joniškio valsč. Priskėlimo apyg. Kun. Žvelgaičio rinktinė Ažuolo būrys 1950–1956 m.

Bolius Paulauskas, g. 1939 m., ryšininkas, pogr. spaudos platintojas, Alytaus aps. Varėnos valsč. Dainavos apyg. Merkio būrys 1945–1949 m.

Justinas Sadauskas (po mirties), g. 1888 m., valstybės civilinės įstaigos tarnautojas, šaulys, tautininkas, Šakių aps. Jankų valsč. 1935–1941 m.

Beruta Stankienė-Tumėnaitė, g. 1927 m., ryšininkė, GULAGO politinių kalinių sukiliomo dalyvė, Utenos aps. Tauragnų valsč. 1946–1949 m., Kengyro lageris 1949–1955 m.

Vytautas Truncė (po mirties), g. 1910 m., šaulys, Šiauliai, 1935–1940 m.

Anelė Kaušpėdaitė, g. 1931 m., ryšininkė, Kupiškio aps. ir valsč. Algimanto apyg. Daktarų būrys 1946–1953 m.

Augustas Kiaunė (po mirties), g. 1908 m., policininkas, šaulys, Vilnius, 1937–1941 m.

Vsevolodas Krakauskas (po mirties), g. 1899 m., viena reikalų sistemos pareigūnas, šaulys, Šiauliai, 1935–1941 m.

Alfonsas Liūtaitis, g. 1932 m., ryšininkas, Kauno aps. Garliavos valsč. Tauro apyg. Birutės rinktinė 1945–1947 m.

Juozas Mikulskas, (po mirties), g. 1902 m., tautininkas, spudojo.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siuštis adresu: Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spudojo".

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2010 metams

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mén. – 7 Lt, 3 mén. – 21 Lt, 6 mén. – 42 Lt,

12 mén. – 84 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,75 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.

Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki gruodžio mėnesio 19 dienos.

2010 m. sausio 15 d.

Koplytstulpis Stungių kaimo kapinaitėse

Stanislavos Lynikienės iniciatyva mažas Joniškio rajono Stungių kaimo kapinaitės papuošė ąžuolinis koplytstulpis Dievo Motinai, kuriam elektrėniškis skulptorius B. Margevičius įamžino Švč. Marijos atvaizdą. Ši puikū kūrinj pašventino Žagarės parapijos klebonas Rimantas Žaromskis. Iškilmėse dalyvavo, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, Stungių gyventojai.

Julius LUKYS

Užjauciamė

Mirus mylimai žmonai, nuoširdžiai užjauciamė atkurtos Prisikėlimo apygardos vadą dim. kpt. Juozą MOCIŪ, vaikus ir jų šeimas.

LPKTS Kuršėnų filialas

Žuvusiems partizanams atminti

1949 m. gruodžio 27 d. sutemus į Bronislovo Girdvainio namus Mažeikių r., Gaurųlių k., suėjo ginkluotų vyrų būrys. Prisistatė esą partizanai, bet nebuvo nė vienopažstamo. Vieni lauke éjo sargybą, kiti kambarje su ginklais rankose sédėjo prie stalo.

Vidurnaktį atéjo kita vyrų grupė, taip pat ginkluotų. Jeronimas Kačinskas-Taifūnas, gimęs 1921 m., Pranas Kačinskas-Úkvedys, gimęs 1927 m., ir Ugo Šlichter-Kaizer, gimęs 1909 m. Pasisveikino, pasikalbėjo, o atsisveikinus iš pirmos grupės pasipylė šūviai į tą trijų vyrų nugaras. Tai įvyko lauke prie namo durų.

Iš archyvinės medžiagos paaškėjo, kad pirmoji grupė buvo ne partizanai, o Mažeikių KGB darbuotojai, slapy-

Atnunumo ženklo iniciatorių (iš kairės): dim. mjr. Bronislovas Girdvainis, Albertas Ruginis ir Algimantas Muturas

vardžiais: „Ažuolas“, „Siaubas“, „Dobilas“, „Vilius“, „Pantera“ ir kiti. Tikros pa-

vardžiai: „Ažuolas“, „Siaubas“, „Dobilas“, „Vilius“, „Pantera“ ir kiti. Tikros pa-

vardės nežinomas.

Bronislovas GIRDVAINIS

Ši rudenį buvo atidengtas

atminimo ženklas prieš 60 metų Girdvainių sodyboje žuvusiems partizanams atminti.

Pageidaujantieji dalyvauti parodoje privalo iš anksto parašytų knygų bei straipsnių pristatymo tekštą (tinkamą leidybai) su autoriaus nuotrauka (apimtis vienas – du A4 formato lapai), ketinamų pateikti ekspozicijai knygų bei straipsnių sąrašą su specialia atžyma, kurias iš pateiktų knygų autorių dovanėja bibliotekai.

Išvardintus dokumentus

elektroniniu arba paprastu paštu iki liepos 1 d siūskite „Sibiro Alma Mater“ sudarytojui Romualdui Baltučiui. Adresas: Rasos g. 22-49, Šiauliai; el. paštas: cingusr@gmail.com; tel. (8-41) 390115, 8 618 72785.

Šiaulių universiteto bibliotekoje knygas priims Gražina Augiene. El. paštas: g.augiene@cr.su.lt; tel.: 8 610 55702; 8 685 95702.

Dėmesio!

„Sibiro Alma Mater“ knygų bendraautoriumi, LPKTB ir Šiaulių universiteto iniciatyva spalio 2–10 d. Šiaulių universiteto bibliotekoje (Vytauto g. 84) rengiama pirmoji moksline konferencija „Tremtinės kūrybos paveldas“. Šiaulių universiteto bibliotekoje vyks knygų ir straipsnių tremties temomis paroda; bus pristatomos knygos ir jų autorai.

Leidėjas LPKTS

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

SL289

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai

Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3200. Užs. Nr.

LPKTB Šiaulių skyrius

ILSEKITĖS RAMYBEJE

Albina Kelpšienė
1924–2009

Gimė Šarnelių kaime, Plungės rajone, gausioje ūkininkų šeimoje. 1945 m. su šeima buvo ištremta į Komiją, Pečioros sričių. Dirbo miško darbus. Ten ištekėjo už likimo draugo Antano. Susilaukė dviem sūnū ir dviejų dukterų. 1958 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kuršėnuose. Prasidėjus Atgimimui abu su vyru įsitraukė į buvusių tremtinėj organizacijos veiklą.

Palaidota naujosiose Kuršėnų kapinėse. Nuoširdžiai užjauciamė vyra, dukteris, sūnų ir artimuosius.

LPKTS Kuršėnų filialas

Adelė Jasiūnaitė-Juškienė
1929–2009

Gimė Panevėžio aps. Ramygalos valsč. Papiškių k. Šeimoje augo du sūnū ir dvi dukterys. Už ryšius su partizanais 1946 m. Adelė buvo areštuota ir nuteista 10 m. lazerio ir 5 m. tremties. Šeimą ištremė 1948 m. Adelė tremtyje susipažino su likimo broliu Antanu Juška, sukūrė šeimą. 1970 m. grįžo į Lietuvą, dirbo statybose. Aktyviai įsitraukė į Sajūdžio veiklą. Daina-

vo Rokiškio buvusių politinių kalinių ir tremtinėj chore.

Palaidota Rokiškio Kalneliškio kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė vyra, dukteris ir giminės.

LPKTS Rokiškio filialas

Bronius Rudys

1931–2009

Gimė Rudžių k., Žaslių valsč., Kaišiadorių r., ūkininkų šeimoje. Kartu augo du broliai ir dvi seserys. Vyriausias brolis Motiejus buvo partizanas. Bronius mokėsi Padalijų k. pradžios mokykloje, vėliau Žaslių progimnazijoje. 1948 m. su mama buvo ištremtas į Krivliako k., Jenisejsko r., Krasnojarsko kr. Dirbo miško pramonėje. Sukūrė šeimą su tremtine Stase Vilčinskaitė. Sulaukė dukters ir dviejų sūnū. 1960 m. grįžo į Lietuvą, dirbo Elektrėnuose statybose. Dalyvavo visuomeninėje veikloje.

Palaidotas Elektrėnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė artimuosius ir bendražygius.

Kėdainių r. Laisvės kovotojai

Monika Ramonienė

1911–2009

Gimė Kretingos aps. Darbėnų valsč. Senkų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje debynės dukteris. Baigusi pradinę mokykla dirbo ūkyje. 1934 m. ištėjė, augino dukterį ir sūnų. 1948 m. sušeima ištremta į Irkutsko sr. Pervomaiskojėsr., dirbokolūkyje. 1958 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Palangoje. Iki pensijos dirbo vaistinėje valytoja.

Palaidota Palangos kapinėse.

Užjauciamė artimuosius.

LPKTS Palangos filialas

Leokadija Stankevičiutė-Mocienė

1930–2010

Gimė Gumbeliuk, Lazdijų r. Mokėsi Lazdijų gimnazijoje. Nuo 1946 m. įsitraukė į partizanių veiklą. Buvo draisiųsininkė ir remėja. 1949 m. areštuota, kalinta Marijampolės kalejime, nuteista 10 metų. Patekoj Intosspec lagerius. 1956 m. išleista pasiliuko gyventi Inotėje, ištėjė už buvusių politinių kalinių Juozą Mociaus. Jam buvo draudžiamas grįžti į Lietuvą. Abu su dvemis vaikais į tėvynę grįžo tik 1977 m. Nuo pat buvusių tremtinėj organizacijos įsikūrimo buvo uoli narė.

Palaidota Šiaulių Ginkūnų politinių kalinių ir tremtinėj sektoriuje.

Užjauciamė artimuosius.

LPKTB Šiaulių skyrius

SL289

Leidėjas LPKTS

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Tremtinys

Kaina 1,75 Lt